

globoko uverjenost pisčevu o posebnosti slovanske duše in o potrebi, jo zbuditi in gojiti. Iz krasnega Radičevega članka »O harmonii slovanské národní duše« iztaknem besede: »Slovanom grozi največja opasnost iz domnevanega nasprotja ideje narodne in humanitetne« — »Karkoli junak stori, naj se Boga boji in v duši svoji ne greši« (izrek preprostega Dalmatinca) — »Ljubezen v rodbini in domoljubje v narodu se mnogim že zdi romanticizem in vendar hočejo ljubiti vse človeštvo«.

Po svoji uredbi in vsebini bode knjiga izvrstno služila vsakemu Slovencu, ki se misli učiti češčine. Cena (1 K 20 h) je zelo nizka.

Dr. Fran Ilešič.

»Slovník staročeský«, napsal Jan Gebauer. Vidávají »Česká akedemie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění«, a »česká grafická společnost Unie«. V Praze 1902. Nakladem »České grafické společnosti Unie«. Tega znamenitega dela sta izšla 6. in 7. sešitek. Vsak sešitek stane 4 K.

K. Gersin: Macedonien und das türkische Problem. Wien. Druck u. Verlag von Kratz, Helf & Comp. 1903. Str. 50. — Oči vse Evrope se ozirajo sedaj na Balkan, kjer se je začelo odigravati novo krvavo dejanje tiste drame, ki jo imenujejo nekateri tudi — vztočno vprašanje. Pred 25 leti so rešili ruski junaki velik del Bolgarjev izpod turške sužnosti ter jim ustvarili svobodno državo. Srbija je postala samosvoje kraljestvo, Črna gora je razširila svoje meje; takisto si je tudi Rumunija nekaj s svojo, nekaj z rusko pomočjo priborila neodvisnost. Samo takozvana Macedonija je vsled malomarnosti evropske diplomacije ostala neodrešena. Ta krasna dežela je po ogromni večini svojega prebivalstva slovanska. Bolgari in Srbi so tudi tam doma. Čisto naravno je, da slovanski Macedonci ne marajo več prenašati turškega jarma, in če bi ga prenašali radovoljno, bi ne bili vredni, da so ljudje! Borba Macedoncev za svobodo je sveta. Vstaši, ki se bore proti turškemu nasilstvu, niso »bande«, kakor jih psujejo nekateri demoralizovani židovski žurnalisti, nego junaki so; »banda« so le dotični od Turčije podkupljeni tintni kuliji. Zmedene razmere na Balkanu so prava sramota za vso civilizovano Evropo, ki se je genila šele sedaj v prid Macedoncem, ko je v nevarnosti mednarodni »mir«.

Nikakega dvoma ni, da zmagajo Macedonci in da si pribore s pomočjo slovanske Rusije neodvisnost. Ure turškega »gospodarstva« v Evropi so štete, in čimprej se preseli Turek v Azijo nazaj, odkoder je prilomastil, tem bolje! Za sedaj zanima vsakega izobraženca, posebno pa vsakega Slovana položaj slovanskih in krščanskih Macedoncev. Literatura o tej deželi narašča od dne do dne. Ni pa vse čista resnica, kar se piše o njej. Brošura, ki jo je spisal K. Gersin (psevdonim!) je sestavljena po najboljših virih in čitatelj se sme zanesti, da podaje pisatelj resnično podobo macedonskega vprašanja. Če se mu je vtihotapila kje kaka pomota, bi ne bilo nikako čudo, ko vemo, kako vse premalo je še znanstveno preiskana Macedonija. Gersin je Slovan in kot Slovan želi svojim macedonskim bratom skorajšnje osvoboditve, da bodo mogli napredovati v evropski civilizaciji. Gersin je naštel vseh macedonskih Slovanov 2,146.336 duš. Albancev, teh najhujših nasprotnikov vsakih reform, je baje 708.385 duš... Avtor podaje po krepko pisanem uvodu najprej zgodovinski pregled Macedonije v raznih dobah, potem govori o prebivalstvu samem, posebej še o macedonskih Slovanih. Nato opisuje tudi druge narodnosti (Turke, Grke, Albance,

Cincare, Španjole, Cigane i. dr.). Statistični pregled nas poučuje o jeziku in veri Macedoncev ter končava z energično pisanim pagovorom, v katerem proročuje, ali boljše rečeno, sklepa iz zgodovinskih premis razpad osmanske države v Evropi. »Svobodno, samosvoje jugoslovanstvo je prvi pogoj evropskega ravnovesja in svetovnega miru« pravi avtor na koncu svoje vestno sestavljene, s slovansko krvjo in pravim navdušenjem za zatirane brate pisane študije. Strokovno kritiko moramo prepustiti komu drugemu, ki Macedonije ne pozna samo iz knjig, ampak tudi iz avtopsije. Prepričani pa smo, da pripomore Gersinova brošura mnogo k razbistritvi zamotanega turškega vprašanja, zato jo toplo priporočamo!

A. A.

Oratorijski koncerti Glasbene Matice – P. Hartmanna »Sv. Frančišek«.

Nagli in presenetljivi uspehi, ki jih je dosegel s svojima oratorijema »Sv. Petrom« in »Sv. Frančiškom« frančiškan p. Hartmann von Au der Lau-Hochbrunn, ravnatelj in profesor konservatorija sv. Klare v Rimu (rojen 21. decembra 1863. l. v Salurnu na Tirolskem), so zvalili tudi našo Glasbeno Matico, da je posvetila svoje moči in svoj trud proizvodbi oratorija »Sv. Frančiška«. Odprla so se Glasbeni Matici za ta oratorij dne 22. in 23. aprila vrata stolnice, dne 24. aprila pa nunske cerkve in došel je sam skladatelj dirigirat svoje ponosno delo. Skrbno je pripravil za to pomembno priliko zbor in orkester profesor Matej Hubad, da bi bil odličen njiju nastop, vreden sijaja, katerega je postal resnično deležen prvi ta cerkveni koncert, ki je nekak senzacionalen dogodek v zgodovini glasbe v Ljubljani.

Leta 1900. zložen, je bil proizvajan oratorij »Sv. Frančišek« doslej v Peterburgu, na Dunaju, v Bolcanu in v Rimu, povsod z izrednim uspehom. V Ljubljani je bila skladatelju prvič prilika, dirigirati svoje delo v cerkvi, kamor sodi ta proizvod po njegovem čutu. Cerkevno ovzdušje je pa tudi najprikladnejše bistvu Hartmannovega oratorija. Pesniški in glasbeno je oratorij »Sv. Frančišek« popolnoma duhovne vsebine; skrbno je obrušeno besedilo, brez peg, ki bi spominjale na posvetnost, skrčeno in strnjeno je na vrsto lapidarnih, vzoru liturgičnih verzikljev in sentenc posnetih stavkov in stihov, v katerih se predočujejo najznačilnejše poteze iz življenja in delovanja sv. Frančiška, ustanovitelja treh redov. Tako besedilo ne budi fantazije in ji ne daje v ustvarjanje glasbeno slikovitih prizorov tistega krepila, kakršnega si želijo in kakršno so našli skladatelji oratorijev naše in prejšnje dobe, segajoč po poeziji, ki jim družijo čar vsekdar zanimive človeške duše in pa idile ali velikosti narave z veličanstvom božanstva ali nadsvetnega blaženstva. Oratoriju »Sv. Frančišku« je vzbujenje nabožnega razpoloženja prvi in izključni namen, vsa njegova vsebina izraža le glorificiranje svetnikove askeze in misijonskega njegovega delovanja.

P. Hartmannova glasba daje besedilu umetniški kras, ki mu uveljavlja uspešnost. Prava cerkvenost navdaja Hartmannovo glasbo, okriljuje jo versko prepričanje in navdušenje za visoki pomen svetnikovih apostolskih činov. Plemenitost dehti iz vsakega izraza, ki ga uporablja p. Hartmann pri ustvarjanju svoje muzike, svoje visoke pesmi v proslavljanje velikega svetnika. O poštenem